

Łódź, dnia 18 lutego 2013 r.

Znak: ŁOW NFZ/WSS I.4050-21/2013
Sprawa: 05/01/I/2013

Pan (...)

(...)

(...)

Decyzja nr 05/01/I/2013

Dyrektora ŁOW NFZ

w sprawie interpretacji przepisów w zakresie obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego

Na podstawie art. 10 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn. zm.), w związku z art. 109 a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.) Dyrektor Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia **uznaje za prawidłowe** stanowisko zawarte we wniosku złożonym w dniu 21 stycznia 2013 r. przez przedsiębiorcę Pana (...) NIP (...) w sprawie określenia kraju, w którym podlega on obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu pracy najemnej i pracy na własny rachunek wykonywanych w różnych Państwach Członkowskich.

UZASADNIENIE

W dniu 21 stycznia 2013 r. do Dyrektora Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia wpłynął wniosek przedsiębiorcy Pana (...) o wydanie pisemnej interpretacji w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Stan faktyczny

Wnioskodawca wskazał, iż prowadzi działalność gospodarczą w Polsce, jako wspólnik spółki jawnej od dnia 1 października 2008 r. Równocześnie od dnia 1 maja 2011 r. podjął pracę na podstawie umowy o pracę zawartej z firmą (...) z siedzibą w Szwajcarii, (...). Pracę najemną wnioskodawca wykonuje w Szwajcarii zgodnie z przepisami tego kraju. W Szwajcarii przebywa też większość dni w roku (powyżej 183 dni), do Polski przyjeżdża tylko w ramach przyznanego mu urlopu wypoczynkowego lub z okazji świąt i innych uroczystości. Zatrudnienie wnioskodawcy w Szwajcarii trwa do chwili obecnej, jednocześnie przez cały okres pracy najemnej na terenie Szwajcarii wnioskodawca jest wspólnikiem spółki jawnej prowadzącej działalność gospodarczą na terytorium Polski. Za każdy miesiąc przypadający na okres pracy najemnej w Szwajcarii do dnia 31 października 2012 roku wnioskodawca składał deklaracje rozliczeniowe do ZUS, w których wykazywał obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie zdrowotne. Wykazywane składki opłacał we właściwych terminach.

Pytanie wnioskodawcy

W powyższym stanie faktycznym wnioskodawca zwrócił się z pytaniem „Czy podlegam obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu w Polsce w okresie wykonywania pracy najemnej na terytorium Szwajcarii?”

Stanowisko własne wnioskodawcy

Wnioskodawca wskazał, że do sytuacji wykonywania pracy najemnej w Szwajcarii oraz prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce należy zastosować normy kolizyjne. Wobec powyższego, wnioskodawca uważa, że od momentu podjęcia pracy najemnej w Szwajcarii, pomimo dalszego prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Polski podlega w zakresie ubezpieczeń zdrowotnych jedynie ustawodawstwu kraju, w którym wykonuje pracę najemną. W związku z powyższym, od dnia zawarcia umowy o pracę, czyli objęcia ubezpieczeniem z tytułu pracy najemnej w Szwajcarii tj. od dnia 1 maja 2011 roku powinien wyrejestrować się na drukach ZWUA oraz ZWPA z ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce, ponieważ nie jest objęty obowiązkowo ubezpieczeniem zdrowotnym.

Powyższe stanowisko wnioskodawca oparł na przepisach:

1. rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. U. WE L 149 z 5 lipca 1971 r. ze zm.) oraz rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w

sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. U. WE L 74 z 27 marca 1972 r. ze zm.), które to Szwajcaria stosowała do dnia 31 marca 2012 r.

2. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004 r. ze zm.) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 284/1 z 30 października 2009 r. ze zm.), które Szwajcaria stosuje od dnia 1 kwietnia 2012 r.

Przepisy te stanowią, że osoba, która wykonuje jednocześnie pracę najemną i pracę na własny rachunek na terytoriach różnych państw członkowskich podlega co do zasady ustawodawstwu tego państwa, na terytorium którego wykonuje pracę najemną art.14c rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 i art.13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004. Nie dotyczy to jednak przypadków wymienionych enumeratywnie w załączniku VII do rozporządzenia 1408/71, który przewiduje odstępstwo od tzw. zasady jedności stosowanego prawa, które to jednak w opisanym przypadku nie zachodzą.

Stanowisko organu

Mając na uwadze treść wniosku oraz obowiązujące przepisy Dyrektor Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia zważył, co następuje:

Przepis art. 10 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej stanowi, że przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji, co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Na podstawie tego przepisu z wnioskiem powyższym może wystąpić przedsiębiorca. Pojęcie przedsiębiorcy została zdefiniowane w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej jak i w kodeksie cywilnym. Jednakże szerszą niż w tych przepisach definicję przedsiębiorcy zawierają: po pierwsze ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 ze zm.) która wskazuje, że osobą prowadzącą pozarolniczą działalność jest nie tylko osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub

innych przepisów szczególnych ale także m.in. wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wspólnik spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej, po drugie art. 82 ust. 5 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w którym jako powodującą obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego wymienia się m.in. działalność gospodarczą prowadzoną w formie spółki jawnej.

Stosując wynikającą z powyższych ustaw definicję przedsiębiorcy uznać należy, iż z wnioskiem o wydanie interpretacji indywidualnej do Dyrektora Oddziału NFZ wystąpić może także wspólnik spółki jawnej zobowiązany przepisami ww. ustaw do opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Tym bardziej, że określenie "działalność na własny rachunek" w przepisach o koordynacji oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce (art. 1 pkt b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004).

Wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych, przy czym zastosowanie wykładni celowościowej i systemowej, prowadzi do wniosku, iż określenie „zaistniałego stanu faktycznego”, użyte w art. 10 ust. 2 winno być rozumiane w taki sposób, iż nie jest istotne, kiedy ów stan faktyczny powstał. Istotne jest to, aby ów stan faktyczny zaistniał rzeczywiście, a skutki jego zaistnienia w dacie zgłoszenia wniosku o interpretację wymagały dokonania interpretacji przepisów, które mają być stosowane do tego stanu faktycznego.

W stanie faktycznym przedstawionym przez przedsiębiorcę we wniosku tj. prowadzenia „działalności gospodarczej jako wspólnik spółki jawnej” i wykonywania pracy najemnej w Szwajcarii, trwającym od kwietnia 2011 do dnia złożenia wniosku, uznać należy, że stan ten dotyczy obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego w sytuacji zbiegu podstaw do ubezpieczenia wynikających z pracy najemnej i prowadzenia na własny rachunek działalności w dwóch państwach członkowskich UE, zatem interpretacja dotyczyć ma zakresu ubezpieczenia zdrowotnego, zatem jej wydanie należy do kompetencji Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

Odpowiedź na zadane przez wnioskodawcę pytanie wymaga przede wszystkim ustalenia, którego kraju przepisy powinny być stosowane do opisanego we wniosku stanu faktycznego, w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia we Wspólnocie Europejskiej.

Dotychczas przepisy dotyczące koordynacji zawarte były w Rozporządzeniu Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.Urz. WE L 149 z 05.07.1971 r. ze zm.). Od 1 maja 2010 r. zostało ono zastąpione przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 2004, Nr 166, str. 1 z 07.06.2004 r. ze zm.). Szczegółowe postanowienia dotyczące ustalania mającego zastosowanie ustawodawstwa zawarte są w Tytule II obejmującym artykuły od 11 do 16 rozporządzenia 883/2004. Z dniem 1 maja 2010 r. weszło w życie również Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 (Dz.Urz. UE L 2009, Nr 284, str. 1 z 30.10.2009 r. ze zm.).

Zgodnie z Decyzją Nr 1 Wspólnego Komitetu utworzonego na podstawie Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób z dnia 31 marca 2012 r. w sprawie zastąpienia załącznika II do tej umowy dotyczącej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, nastąpiło rozszerzenie zakresu zastosowania:

- Rozporządzenia Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,

oraz

- Rozporządzenia Nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia 883/2004,

w stosunkach pomiędzy Konfederacją Szwajcarską a państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

W konsekwencji postanowienia wymienionych rozporządzeń w stosunkach pomiędzy Konfederacją Szwajcarską a państwami członkowskimi (w tym Polską) obowiązują od 01.04.2012 r.

Powyższe oznacza, że właściwe ustawodawstwo w zakresie zabezpieczenia społecznego powinno być po tej dacie określone zgodnie z tytułem II rozporządzenia

883/2004 oraz tytułem II rozporządzenia 987/2009. W zakresie odpowiedzi na pytanie zawarte we wniosku stosować należy obowiązujące na dzień sporządzenia interpretacji przepisy, chociaż zastrzec należy, iż nowe unormowanie, które zastąpiło dotychczasowe: art. 14 ust. 2 i 3, art. 14a ust. 2 i 3, art. 14c lit. a oraz art. 14d ust. 1 i 2. Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71, nie odbiega zasadniczo od obecnego, w którym przepisy te zostały znacznie uproszczone, jak również jednoznacznie usunięto możliwość ustalenia jako właściwych dwóch państw jednocześnie.

Zgodnie z zasadą ogólną osoby, do których stosuje się rozporządzenie 883/2004, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami Tytułu II Rozporządzenia. Do celów stosowania przepisów Tytułu II, osoby otrzymujące świadczenia pieniężne z powodu lub w konsekwencji swej aktywności jako pracownik najemny lub jako osoba prowadząca działalność na własny rachunek, uważane są za wykonujące wspomnianą pracę. Nie dotyczy to świadczeń z tytułu inwalidztwa, emerytur ani rent rodzinnych, ani też rent z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych lub świadczeń pieniężnych z tytułu choroby obejmujących leczenie przez czas nieokreślony (art. 11 ust. 2).

Osoba wykonująca w państwie członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego (art. 11 ust. 3 a). Jest to tzw. zasada miejsca wykonywania pracy (*lex loci laboris*). Zgodnie z ww. przepisem, właściwe jest ustawodawstwo państwa, w którym praca najemna lub praca na własny rachunek jest wykonywana. Nie ma znaczenia natomiast miejsce zamieszkania pracownika, siedziba jego pracodawcy lub to, gdzie prowadzący działalność ją zarejestrował.

Rozporządzenie 883/2004 wskazuje ustawodawstwo właściwe w przypadku zbiegu pracy najemnej z działalnością na własny rachunek. Zgodnie z art. 13 ust. 3 osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku państwach członkowskich, ustawodawstwu określonego zgodnie z art. 13 ust. 1. tj. ustawodawstwu państwa, w którym wykonuje znaczną część tej pracy.

Równocześnie w art. 13 ust. 5 rozporządzenia nr 883/2004 przyjmuje się w drodze fikcji prawnej, że osoby, o których mowa w ust. 1 do 4, traktowane są, do celów stosowania

ustawodawstwa określonego zgodnie z tymi przepisami, tak jak gdyby wykonywały każdą swoją pracę najemną lub pracę na własny rachunek i jakby uzyskiwały cały swój dochód w zainteresowanym państwie członkowskim. Takie rozwiązanie ma znaczenie dla podstawy wymiaru składki czy wymiaru wykonywanej pracy, instytucja właściwa musi bowiem uwzględnić pracę/działalność wykonywaną w innym państwie, tak jakby była ona podejmowana w państwie właściwym. Oznacza to np. obowiązek odprowadzania składki od wszystkich przychodów, jak również – w przypadku równoczesnego wykonywania pracy w niepełnym wymiarze – że praca była wykonywana na pełen etat. Ma to szczególne znaczenie w przypadku gdy ustawodawstwo danego państwa uzależnia nabycie określonych świadczeń od wysokości podstawy wymiaru składki czy wielkości przychodu.

Wskazać też należy, iż na osobach objętych art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z treścią jego art. 13 ust. 5 spoczywają obowiązki informacyjne, których wykonanie może mieć znaczenie dla nabycia i realizacji prawa do określonych świadczeń. Procedura dotycząca stosowania art. 13 została określona w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (ust. 1). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje o tym zainteresowanego (ust. 5).

Uznać zatem należy, że powołane wyżej przepisy jednoznacznie rozstrzygają, iż ustawodawstwem właściwym w zakresie systemu zabezpieczenia społecznego, jest prawo Konfederacji Szwajcarskiej. W konsekwencji stosowana w prawie krajowym Rzeczypospolitej Polskiej zasada, iż w odróżnieniu od składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe), składka na ubezpieczenie zdrowotne jest obowiązkowa zarówno z tytułu umowy o pracę, jak również prowadzonej działalności gospodarczej, nie może mieć zastosowania do sytuacji gdy te dwie firmy uzyskiwania dochodów stanowiących podstawę ubezpieczenia zdrowotnego dotyczą dwóch różnych krajów. Obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne od każdego z dochodów wynika z ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

zatem z ustawodawstwa polskiego. Zasada stosowania jednego ustawodawstwa przesądza ostatecznie o tym, że obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej w Polsce działalności gospodarczej jest wyłączony w stosunku do osoby osiągającej dochody z pracy najmniej w innym Państwie Członkowskim UE i podlegającej ustawodawstwu tego państwa, ustalonemu zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia.

W konsekwencji powyższego, Dyrektor Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia uznał stanowisko przedsiębiorcy za prawidłowe.

Ponadto informujemy, iż Dyrektor Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie wydaje pisemnych interpretacji w sprawach z zakresu zasad składania dokumentów ubezpieczeniowych.

POUCZENIE

Decyzja dotyczy stanu faktycznego przedstawionego przez wnioskodawcę i stanu prawnego obowiązującego w dacie jego zaistnienia.

Stosownie do art. 10a ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej niniejsza decyzja nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, natomiast jest wiążąca dla ŁOW NFZ wyłącznie w sprawie przedsiębiorcy, na którego wniosek została wydana, do czasu jej zmiany lub uchylecia.

Od niniejszej decyzji przysługuje, zgodnie z art. 109 ust. 5. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w związku z art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, odwołanie do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia w Warszawie. Odwołanie wnosi się na piśmie za pośrednictwem Dyrektora Oddziału Wojewódzkiego, który wydał decyzję, w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia decyzji.

*W imieniu Dyrektora ŁOW NFZ
z upoważnienia
podpis złożyła
Pani Katarzyna Wyrzykowska-Rabe
Z-ca Dyrektora ds. Medycznych*

Otrzymują:
Adresat
a/a